

Position Paper

Opmerkingen van de VNG op de Begroting van het Ministerie van Justitie en Veiligheid

In week 47 (22 – 25 november) behandelt u de begroting J&V (35925 VI). De VNG heeft waardering voor de stappen die het kabinet heeft gezet maar vraagt tevens uw aandacht voor de volgende onderwerpen:

1. **Maatschappelijk ongenoegen:** maak langjarig een bedrag van € 5,8 miljoen per jaar vrij voor de aanpak van maatschappelijke onrust, ongenoegen en desinformatie.
2. **Toezicht en handhaving:** kom tot een goede borging van de positie van boa's in het stelsel.
3. **Ondermijnende criminaliteit:** gemeenten spannen zich in om gezamenlijk met de minister dit fenomeen te bestrijden in de wijken en buurten
4. **Digitale veiligheid en weerbaarheid:** gemeenten hebben een niet te veronachtzamen rol in digitale weerbaarheid. Daarvoor moeten middelen beschikbaar komen.
5. **Mensenhandel:** gemeenten dienen de middelen te krijgen om hun aandeel in het programma *Samen tegen mensenhandel* uit te kunnen voeren. Wij roepen u op de Wet regulering seks-werk snel te behandelen.

Waardering voor stappen kabinet

De inwoners van Nederland vragen om een overheid die de grote opgaven aanpakt. Denk daarbij aan klimaat, stikstof, wonen, ondermijnende criminaliteit en de actuele coronapandemie. De uitwerking daarvan raakt in toenemende mate de domeinen van Justitie en Veiligheid.

Deze ontwikkeling houdt verband met de voor veel inwoners complexere wordende samenleving die verder juridiseert. Daarnaast zorgen

kansenongelijkheid en andere voedingsbodems voor een grotere maatschappelijke tweedeling. Als gevolg daarvan neemt het vertrouwen in de overheid af, een proces dat nog versterkt wordt door de toeslagenaffaire en de afhandeling van de aardgaschade in Groningen. Tevens keren mensen zich af van de samenleving, bijvoorbeeld vanwege de manier waarop de overheid de coronacrisis aanpakt.,

Tegen die achtergrond waardeert de VNG dat de minister een aantal stappen heeft gezet, gericht op

versterking van de rechtsstaat, via de lijnen van:

1. versterking van de instituties en ketens, zoals de politie, het OM, Rechtspraak, en reclassering, het stelsel van Bewaken en Beveiligen en de sociale advocatuur;
2. digitalisering van de rechtsspraak;
3. vergroten van de (cyber)weerbaarheid;
4. en de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Een andere positieve ontwikkeling is dat de Kamer tijdens de laatste algemene beschouwingen de motie Hermans heeft aangenomen, waarbij onder meer extra geld is vrijgemaakt voor politie en voor gemeentelijke boa's.

Kort gezegd zijn dit voor gemeenten goede ontwikkelingen en stappen in de goede richting. Op een aantal beleidsonderwerpen zou echter nog een extra stap gezet moeten worden.

1. Maatschappelijk ongenoegen

Wij nemen een toename van de maatschappelijke onrust en het ongenoegen waar in onze gemeenten. Er is een tendens zichtbaar waarbij uitingen van ongenoegen gepaard gaan met het plegen van strafbare feiten, het inperken van vrijheden van andere burgers of het ondermijnen van instituties. Denk aan de boerenprotesten, de protesten tegen het coronabeleid (bijvoorbeeld de coronapas), de vuurwerkrellen en de avondklokrellen. Dit leidt tot botsingen van grondrechten en bedreiging van de openbare orde.

Gemeenten en andere partners hebben behoefte aan een langdurig programma voor de aanpak van maatschappelijke onrust en ongenoegen, in samenhang met de aanpak van desinformatie. Daar hoort ook visie bij op de rollen en verantwoordelijkheid van de betrokken overheden. Hiermee is voor meerdere jaren een investering nodig van € 5,8 miljoen per jaar.

2. Toezicht en handhaving

Het is noodzakelijk de positie van boa's te versterken, zeker nu zij vaker ingezet worden om 'gaten te vullen' die de politie noodgedwongen moet laten vallen, omdat haar inzet elders vereist is.

Gemeentelijke handhavers en boa's hebben gefungeerd als de ruggengraat van het toezicht en handhaving op de naleving van coronamaatregelen. Dit laat zien dat de beroepsgroep van boa's steeds professioneler is geworden en onmisbaar is als volwaardige partner in het brede veiligheidsdomein.

Voor gemeenten is het van belang dat de positie van boa's in het stelsel goed wordt geborgd. Hun bevoegdheden dienen duidelijk te zijn en in lijn met de lokale behoeften. Wat dit betreft zullen de

inzichten vanuit de pilots met inzet van de boa's in verkeershandhaving en met de uitrusting van boa's met de korte wapenstok moeten worden meegenomen in de positionering van de boa's. Tevens moet er een heldere verhouding zijn met de politie en het lokale bevoegd gezag van de burgemeester en de Officier van Justitie.

3. Ondermijnende criminaliteit

De stevige impuls en extra investeringen van het kabinet in de aanpak van ondermijnende criminaliteit, bieden gemeenten meer mogelijkheden om een serieus begin te maken met regionale versterkingsplannen en lokale domeinoverstijgende, gebieds- en persoonsgerichte aanpakken van georganiseerde criminaliteit.

De meest kwetsbare wijken en gebieden behoeven extra aandacht en het is belangrijk dat jongeren via scholing en werk worden gestimuleerd om niet in criminaliteit te vervallen.

Vanwege de negatieve effecten van ondermijnende criminaliteit op de lokale gemeenschap zullen gemeenten zich inspannen om gezamenlijk met de minister dit fenomeen te bestrijden. Het is daarbij wel noodzakelijk dat de investeringen in regionale versterkingsplannen en preventieve aanpakken volledig ten goede komen van gemeenten. De samenwerking vergt in ieder geval doorontwikkeling van zowel het stelsel van *Bewaken en Beveiligen* als van de integrale informatiepositie en -uitwisseling in de veiligheidsaanpak. Verder is het zaak om de diverse 'ondermijningswetten' verder te brengen.

4. Digitale veiligheid en weerbaarheid

De coronacrisis heeft laten zien hoe kwetsbaar onze veiligheid en (bewegings)vrijheid zijn. Al langer nemen dreigingen toe, wat onder meer tot uiting komt in de voortdurende aanvallen op Nederland in het cyber- en informatiedomein. Gezien de toegenomen afhankelijkheid van internet is het zaak dat de samenleving en de overheid hier voldoende tegen beschermd zijn en dat er blijvend gewerkt wordt aan cybersecurity en economische veiligheid.

Hoewel de gelden voor verbetering van cyberveiligheid vooral worden toegekend aan de ministeries van JenV en Defensie, raken de dreigingen op het cyber- en informatiedomein zeker ook de gemeentelijke overheid. Het versterken van de digitale weerbaarheid van de gemeentelijke informatiesystemen vraagt om continue aandacht. De gemeenten hebben een rol in de voorbereiding op digitale incidenten en crisisbeheersing en gevolgenafhandeling wanneer deze zich manifesteren. Daarvoor moeten middelen beschikbaar komen.

5. Mensenhandel

In 2022 moeten alle gemeenten een aanpak hebben voor het tegengaan van mensenhandel, moet er een landelijk dekkend netwerk zijn van zorgcoördinatie en moeten gemaakte afspraken regionaal zijn ingebed. Er zijn al de nodige stappen gezet maar het vraagt nog veel inzet van gemeenten om de doelen uit het interdepartementale programma *Samen tegen mensenhandel* te kunnen realiseren.

Gemeenten moeten dan ook de financiële middelen krijgen, voor de uitvoering van het beleid.

Voor gemeenten is van belang dat in de sekswerkersbranche de misstanden worden aangepakt, dat het beroep veilig kan worden beoefend en sekswerkers die dat willen met hulp kunnen stoppen. De VNG roept u daarom op de Wet regulering sekswerk (35715) snel te behandelen.